

Werkplan PON 2006

Werkplan PON 2006

Het PON wordt in belangrijke mate gefinancierd door de Provincie Noord-Brabant.

Provincie Noord-Brabant

© 2005 PON Instituut voor advies, onderzoek en ontwikkeling in Noord-Brabant
Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het PON. Gehele of gedeeltelijke
overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.
Vermenigvuldiging en publicatie in een andere vorm dan dit rapport is slechts
toegestaan na schriftelijke toestemming van het PON.

PON
Postbus 90123
5000 LA Tilburg
E-mail: pon@ponbrabant.nl
Telefoon: (013) 535 15 35
Internet: www.ponbrabant.nl

Inhoud

1	Het PON	5
2	De opbouw van dit werkplan	7
3	Onderzoek, ontwikkeling en advies	9
3.1	Onderzoek	9
3.2	Ontwikkeling en innovatie	10
3.3	Advies en informatie	11
4	Activiteiten in 2006	13
4.1	Iedereen doet mee	13
4.2	Zorgen voor elkaar	15
4.3	Leefbaarheid en veiligheid	17
4.4	Cultuur-goed-beschouwd	19
4.5	De Staat van Brabant	20
4.6	Overige projecten	22
5	Schematisch overzicht projecten	24
	Bijlage: Uitwerking projecten 2006	26

1 Het PON

Missie

Het PON wil een bijdrage leveren aan een sociaal en cultureel duurzaam Brabant. Het instituut doet dat door maatschappelijke ontwikkelingen, behoeften en breuklijnen in de samenleving te signaleren, in kaart te brengen en te analyseren. Mede op basis van de op deze manier verkregen inzichten ontwikkelt het instituut vernieuwende initiatieven en projecten en tracht die maatschappelijk ingang te doen vinden. Deze activiteiten zijn met name gericht op het bevorderen van participatie en sociale cohesie en op het voorkomen en bestrijden van achterstand en sociaal isolement.

Bovensectoraal

De aandacht voor sociale en culturele duurzaamheid is geen opzichzelfstaande activiteit van het PON, maar vindt plaats tegen de achtergrond van een meer algemeen streven naar duurzaamheid. Daarbij staat een goede balans tussen de economische, de ecologische en de sociale en culturele pijler centraal. Voor het PON betekent dit dat het instituut niet alleen actief is op het traditionele sociale domein van wonen, welzijn en zorg, maar ook een rol vervult in andere velden waar aandacht voor het sociale wordt gevraagd.

Doelgroepen

Veel typen organisaties en maatschappelijke instellingen weten hun weg naar het PON te vinden: uiteraard de provinciale overheid, maar ook lokale overheden, de rijksoverheid, ouderenorganisaties en -bonden, jeugd(welzijns)-instituten, woningcorporaties, bewoners-, mantelzorg-, thuiszorg- en welzijnsorganisaties, sociaal-culturele instituten, cliënten- en patiëntenraden of andere vormen van georganiseerd burgerschap, vrijwilligersorganisaties, steunfunctie-instellingen of (regionale) samenwerkingsverbanden. Ook in landelijk en internationaal verband is het PON zichtbaar. Zo is het PON landelijk onder meer betrokken bij de ontwikkeling van een benchmark voor gemeenten in opdracht van de Vereniging voor Gemeentesecretarissen (VGS). Op Europees niveau is het PON betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van projecten in Equal- en Interreg-3C-verband.

Boven de partijen

Een onpartijdige opstelling is belangrijk om in een politiek-bestuurlijke context te kunnen werken. Deze onafhankelijkheid is eveneens belangrijk voor de onderzoeksactiviteiten van het PON. De onderzoeken, die een belangrijk deel van de werkzaamheden van het PON uitmaken, kunnen alleen dan met succes worden uitgevoerd wanneer het PON zich onafhankelijk kan opstellen. Dit is ook het geval wanneer het PON, zoals vaak gebeurt, wordt gevraagd als onafhankelijk voorzitter, bemiddelaar of arbiter.

Relatie met de provincie

Sinds zijn oprichting in 1947 onderhoudt het PON een hechte band met de provincie Noord-Brabant die de belangrijkste financier is van het instituut. Deze financiering met gemeenschapsgeld geeft het instituut een bijzondere democratische legitimering en verantwoordelijkheid. De activiteiten van het PON zijn afgestemd op het beleid van de provincie Noord-Brabant, met name op sociaal en cultureel terrein.

Samenwerkingsrelaties

Het PON is breed geworteld in de Brabantse samenleving. Daarom verricht het PON veel activiteiten in samenwerking of in overleg met andere maatschappelijke organisaties. Uiteraard is er, zoals hiervoor reeds aangegeven, een nauwe samenwerkingsrelatie met de provincie Noord-Brabant, maar ook met veel (Brabantse) instellingen, gemeenten en organisaties. Daarbij is de focus van het PON met name gericht op onderzoek en ontwikkeling als voorafgaand en ondersteunend aan het beleidswerk en uitvoerend werk van overheden, instellingen en andere maatschappelijke organisaties.

Centraal in de missie van het PON staat het streven naar duurzaamheid. Het PON is medeoprichter en kernpartner van de netwerkorganisatie Telos, het Brabants Centrum voor Duurzaamheidvraagstukken. Naast het PON participeren de provincie Noord-Brabant, de Universiteit van Tilburg en de Technische Universiteit Eindhoven in Telos.

De financiering van het PON

Het PON ontvangt in 2006 circa € 1,6 miljoen aan subsidie van de provincie Noord-Brabant. Deze subsidie bestaat uit twee delen. De basissubsidie omvat ongeveer de helft van de financiering van het instituut. Het tweede deel van de subsidie (ongeveer 15 procent van de inkomsten van het PON) bestaat uit het zogeheten 'provinciaal flexibel volume'. Dit is een provinciale opdrachtenportefeuille specifiek voor het PON.

Daarnaast genereert het PON in 2006 naar verwachting ongeveer 35 procent van zijn inkomsten uit directe opdrachten en contractuele verplichtingen, voornamelijk van overheden en institutionele organisaties.

Vanaf 2006 zet de provincie Noord-Brabant een verschuiving in de financiering van het PON in, evenals bij een aantal andere provinciaal gesubsidieerde organisaties. Deze verschuiving betreft voor het PON het 'provinciaal flexibel volume'. Deze provinciale opdrachtenportefeuille zal naar verwachting op termijn geheel verdwijnen. Daarbij zal het bij de provincie Noord-Brabant vrijkomende budget, via aanbestedingsprocedures, opnieuw ten goede komen aan de Brabantse samenleving. Het PON zal - in concurrentie met andere organisaties - regelmatig door middel van offertes voorstellen doen voor het inzetten van deze middelen ten behoeve van verbeteringen in het Brabantse sociale domein.

2 De opbouw van dit werkplan

In de bij het werkplan 2004 gevoegde beleidsvisie 2004-2007 hebben we beschreven welke maatschappelijke ontwikkelingen wij signaleren. Deze ontwikkelingen vormen de achtergrond en legitimering van ons werk. In dit werkplan voor 2006 beschrijven we deze ontwikkelingen niet nogmaals uitgebreid. Het betreft ontwikkelingen die bij velen bekend zijn en waarover elders informatie te vinden is:

- De ontwikkeling van verzorgingsstaat naar 'civil society'
- Vergrijzing en ontgroening
- Verkleuring
- Individualisering, verandering van sociale cohesie en solidariteit
- De stimulering van een duurzame samenleving

In hoofdstuk 3 lichten we de kernfuncties van het PON kort toe. Deze functies worden beschreven vanuit het perspectief van de provincie Noord-Brabant: het werkplan 2006 is een verantwoording (vooraf) van de invulling van de middelen die de provincie Noord-Brabant in 2006 in het kader van de zogeheten 'basissubsidie' aan het PON ter beschikking stelt. Deze subsidie dient een maatschappelijk doel en is gerelateerd aan de provinciale beleidsdoelstellingen. De door het PON in het kader van dit werkplan 2006 uit te voeren maatschappelijke functies worden daarom beschreven vanuit het perspectief van het maatschappelijk nut dat zij dienen en de bijdrage die zij leveren aan het provinciaal beleid.

In het vierde hoofdstuk werken we de door het PON gekozen thema's uit die een programmatische samenhang geven aan onze activiteiten. Daarbij geven we aan welke projecten het PON in 2006 in het kader van de basissubsidie in deze programma's zal uitvoeren. Hiermee wordt een praktische invulling gegeven aan de in hoofdstuk drie abstract beschreven functies van het PON.

Nieuwe programma's

Voor 2006 kiezen we voor een vernieuwde thema- of programma-indeling. De afgelopen 2 jaar hebben we dezelfde identieke thematische samenhang tussen projecten als programma van activiteiten gehanteerd. Een aantal ontwikkelingen vragen echter om een andere benadering van sommige maatschappelijke vraagstukken:

- Het vroegere programma 'vermaatschappelijking' was enerzijds gericht op het bevorderen van de participatie van mensen met een beperking. Anderzijds richtte dit thema zich op de zorg voor deze mensen. We kiezen er nu voor om beide aspecten apart te benaderen in de vorm van twee onderscheiden programma's: 'zorgen voor elkaar' en 'ledereen doet mee' (een programma gericht op sociale participatie). Dat sluit aan bij de functionele benadering in de zorg (scheiding van zorg en welzijn) en maakt het mogelijk samenhang aan te brengen met activiteiten voor andere doelgroepen. 'ledereen doet mee' (sociale participatie) richt zich namelijk niet alleen op mensen met een beperking, maar bijvoorbeeld ook op mensen met weinig inkomen, of op participatie van ouderen en jongeren en allochtonen. In het kader van het thema 'zorgen voor elkaar' wordt nu meer aandacht besteed aan (mantel)zorg en vrijwilligerswerk, los van maatschappelijke participatie.

- Het PON richt zich al langere tijd specifiek op maatschappelijke participatie van allochtonen. In 2004 en 2005 hebben we deze problematiek een plaats gegeven in ons werkplan als een apart programma van activiteiten. In dit werkplan 2006 brengen we de activiteiten gericht op sociale participatie van allochtonen bij het programma 'iedereen doet mee' onder. Op deze manier is de samenhang tussen alle op participatie gerichte activiteiten beter gewaarborgd.
- Cultuur is een onderwerp waar het PON al langere tijd aandacht aan besteedt, maar wat nooit als samenhangend programma van activiteiten in het werkplan is opgenomen. In overleg met de provincie Noord-Brabant kiezen we er in 2006 bewust voor rondom het thema cultuur een nieuw programma met samenhangende activiteiten op te starten. Doel van deze activiteiten is enerzijds het bevorderen van de cultuurparticipatie van Brabanders, maar anderzijds ook het bevorderen van de sociale samenhang door middel van cultuur.
- Omdat het PON veel samenhangende activiteiten verricht op het terrein van het in beeld brengen van maatschappelijke ontwikkelingen in Brabant, kiezen we er in 2006 voor deze activiteiten in nauwere onderlinge samenhang te presenteren onder de titel 'De Staat van Brabant'.

Het thema 'leefbaarheid en veiligheid' hanteren we in 2006 vanwege het onverminderde maatschappelijk belang op dezelfde manier als in 2005 en 2004.

In dit werkplan 2006 vindt u als gevolg van deze nieuw programmakeuze in hoofdstuk vier een thematische uitwerking van de volgende programma's van samenhangende activiteiten:

- Iedereen doet mee
- Zorgen voor elkaar
- Leefbaarheid en veiligheid
- Cultuur-goed-beschouwd
- De Staat van Brabant

Het vijfde en tevens laatste hoofdstuk van dit werkplan geeft een schematisch overzicht van de belangrijkste voor 2006 beoogde PON-projecten uit de basisstructuur. In de bijlage vindt u per project een korte omschrijving.

3 Onderzoek, ontwikkeling en advies

Het PON is actief op het terrein van onderzoek, ontwikkeling en advies. In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen de wijze geschetst waarop invulling wordt gegeven aan deze kernfuncties in het kader van de provinciale basissubsidie.

Provinciaal beleid als uitgangspunt

Onderzoek, ontwikkeling en advies zijn bij het PON in het kader van de basis-subsidie verbonden met het beleid van de provincie Noord-Brabant. Het PON richt zich daarbij met name op het sociaal beleid en het cultuurbeleid van de provincie.

Het huidige provinciaal sociaal beleid is gericht op het bevorderen van participatie, het stimuleren van sociale cohesie en het voorkomen van sociale uitsluiting en achterstanden. Het provinciaal cultuurbeleid richt zich op een brede cultuurparticipatie van Brabanders.

Het PON draagt actief bij aan het realiseren van de doelstellingen van het beleid van de provincie Noord-Brabant door het uitoefenen van de specifieke functies van het PON (advies, onderzoek en ontwikkeling) in de thematische activiteitenprogramma's die in het volgende hoofdstuk worden besproken.

3.1 Onderzoek

PON-onderzoek is er als functie op gericht systematisch kennis over de Brabantse samenleving te verzamelen. PON-onderzoek is wetenschappelijk van karakter maar gericht op de praktijk: de kennis die door PON-onderzoek wordt verworven, moet bruikbaar zijn in de praktijk.

Onderzoek van het PON is vaak gerelateerd aan beleid. Beleid van de provinciale overheid, van gemeenten in Brabant of van instellingen.

In het onderzoek van het PON zijn door de relatie met het beleid steeds weer terugkerende *formats* herkenbaar, afhankelijk van de fase van een beleidsproces waarin een onderzoek plaats vindt.

Onderzoek naar maatschappelijke ontwikkelingen

De samenleving verandert voortdurend. Het PON signaleert, onderzoekt op een systematische en professionele wijze maatschappelijke ontwikkelingen in Brabant en rapporteert hierover. In Brabant is geen andere organisatie actief die dit structureel doet ten behoeve van de provincie Noord-Brabant.

Deze activiteit is structureel en permanent van karakter: Voortdurend worden nieuwe ontwikkelingen in kaart gebracht. Het PON doet dit met behulp van onderzoeksinstrumenten die door de tijd heen op een vergelijkbare manier ontwikkelingen in beeld brengen en analyseren. Dit alles met het doel (toekomstige) beleidsontwikkeling te ondersteunen.

Het signaleren, onderzoeken, analyseren en rapporteren van maatschappelijke ontwikkelingen gebeurt in overleg met de provincie Noord-Brabant, maar op eigen initiatief in het kader van dit werkplan. Het onderzoek naar maatschappelijke ontwikkelingen is het meest waardevol als het leidt tot nieuwe beleidsvragen en beleidsinitiatieven. Dit type onderzoek gaat dan ook meestal vooraf aan nieuw beleid.

Het is van groot belang dat deze vorm van onderzoek onafhankelijk wordt uitgevoerd. De 'nieuwsgierigheid' naar de veranderingen die zich in de samenleving aan het voltrekken zijn, mag niet al te veel gestuurd worden door vooringenomen stellingen over wat een vermeend probleem is of door reeds afgebakende oplossingsrichtingen. Nieuwe ontwikkelingen worden vaak pas gesignaleerd als beleidsmakers of onderzoekers er niet specifiek naar op zoek zijn.

Een ander aspect van het PON onderzoek naar maatschappelijke ontwikkelingen is de (lokale en regionale) praktijkgerichtheid. In Nederland zijn een aantal landelijke instituten en universiteiten actief op het gebied van onderzoek naar maatschappelijke problemen. Deze onderzoeken staan vaak wat verder af van de (lokale en regionale) praktijk. Het PON is gespecialiseerd in lokaal, regionaal en provinciaal onderzoek.

Monitoring

Wanneer beleid geformuleerd is en activiteiten worden ondernomen, bestaat er bij beleidsmakers, bestuurders en managers en bij het publiek behoefte om te weten hoe ontwikkelingen zich voltrekken: Wat is de stand van zaken en treedt er verandering op in de situatie? Monitoring is een belangrijk onderzoeksinstrument dat informatie verschaft over de inhoudelijke (kwalitatieve) en kwantitatieve ontwikkelingen in een bepaalde maatschappelijke sector, op een bepaald beleidsterrein, binnen een organisatie of bij maatschappelijke groeperingen en individuen.

Evaluatieonderzoek

Nadat beleidsontwikkelingen in gang zijn gezet - maar soms ook al aan het begin of tijdens een beleidsproces - is er behoefte aan evaluatie: zijn er daadwerkelijk veranderingen opgetreden en heeft het gevoerde beleid hierop invloed gehad?

Ook projecten worden vaak geëvalueerd: moet een project een regulier karakter krijgen? Of: welke elementen uit een project zijn overdraagbaar en kunnen worden geïmplementeerd in andere situaties?

Evaluatieonderzoeken kunnen voor een deel antwoord geven op deze vraag. In veel gevallen vindt een procesevaluatie plaats, waarbij de rollen worden geëvalueerd van diverse actoren die bij een beleidsproces betrokken waren. In andere gevallen worden ook de 'meetbare' resultaten geëvalueerd.

3.2 Ontwikkeling en innovatie

Het PON richt zich met de functie ontwikkeling en innovatie op het toepasbaar en bruikbaar maken van kennis in de lokale, regionale en provinciale (beleids)praktijk. Verzamelde kennis wordt omgezet in voorstellen en methodieken voor (sociale) verandering. Bij ontwikkeling staan de begrippen initiatief, vernieuwing, verbetering en bruikbaarheid centraal.

Binnen de ontwikkelfunctie van het PON onderscheiden we een aantal deel-functies.

Signalering en visieontwikkeling

Het PON signaleert maatschappelijke ontwikkelingen op het brede terrein van zorg, wonen en welzijn. Door de vele contacten met maatschappelijke organisaties, maar ook door de netwerkvorming met bestuurders, beleidsmakers, professionals en burgers spoort het PON nieuwe ontwikkelingen op en beschrijft deze. Om gesignaleerde ontwikkelingen te kunnen aanpakken hebben veel organisaties behoefte aan visieontwikkeling: Hoe kijken wij tegen deze ontwikkeling aan? Wat is onze visie hierop en welk antwoord formuleren wij als organisatie hierop? Het PON ondersteunt niet alleen de visieontwikkeling bij afzonderlijke organisaties die werkzaam zijn op het terrein van zorg, wonen en welzijn, maar levert ook een bijdrage aan de visievorming binnen de provincie, gemeentelijke overheden en belangenorganisaties.

Projectopzet en innovatie

Op basis van gesignaleerde ontwikkelingen en vragen van het werkveld zet het PON op innovatie gerichte projecten op. Het doel is om een bijdrage te leveren aan de vernieuwing van werkprocessen en daarmee aan de beleidsontwikkeling binnen het werkveld. Het projectdoel is verschillend. Soms gaat het om het 'uitproberen' van nieuwe werkmethoden (die door anderen zijn bedacht), soms ook om het zelf ontwikkelen van methodieken, soms om het op gang brengen van samenwerkingsprocessen of het activeren van belangengroeperingen.

Het PON voert deze projecten uit in samenwerking met betrokken organisaties en/of belangengroeperingen (vrijwilligers).

Procesbeschrijving en methodiekontwikkeling

Het beschrijven van werkprocessen, projectverloop en samenwerkingsverbanden maakt inzichtelijk waar de sterktes en zwaktes zitten, welke randvoorwaarden er nodig zijn om het doel te kunnen bereiken en waar de kansen en bedreigingen voor de toekomst zitten. Onder andere op basis van procesbeschrijving ontwikkelt het PON in samenwerking met anderen nieuwe methodieken en legt deze vast, zodat deze bruikbaar worden voor professionals, burgers, ambtenaren en bestuurders.

3.3 Advies en informatie

Advisering is naast onderzoek en ontwikkeling de derde kerntaak van het PON. In aanvulling op het onderzoeks- en ontwikkelingswerk ondersteunt het PON met zijn advieswerk en onze informatiefunctie personen en organisaties op diverse maatschappelijke terreinen.

Daar waar onderzoek en ontwikkeling met name gericht zijn op kennisverwerving en het algemeen bruikbaar maken van kennis voor de (beroeps)praktijk, richt advisering zich op het daadwerkelijk overdragen van de opgedane kennis.

Het PON als kenniscentrum

Het PON heeft de positie verworven één van de belangrijke kenniscentra op sociaal terrein in Brabant en daarbuiten te zijn. Het PON heeft kennis in huis op een heel breed sociaal terrein en op het gebied van de functies onderzoek, ontwikkeling en advisering op dit brede sociale terrein.

Het PON verstrekt informatie aan professionals en cliënten en burgers. Veelal zijn dit burgers die actief zijn binnen het sociale domein (zorg, welzijn, cultuur, sport) en de politiek. Met producten als de Sociale Atlas Brabant, het Brabantpanel en het PON Jaarbeeld richt het PON zich ook (steeds meer) op de burger in het algemeen. Daar waar een publieke vraag gericht is op kennis op het specifieke PON domein, is het PON altijd bereid hierin te voorzien. Veelal gaat dat via algemene publieksmedia zoals de Brabantse Dagbladen of Omroep Brabant.

Het PON als vraagbaak voor organisaties en professionals

Met name in tijden van verandering hebben overheden en maatschappelijke organisaties behoefte aan reflectie en toetsing: zijn we nog op de goede weg, is bijsturing noodzakelijk, hoe versterken we het draagvlak? zijn daarbij belangrijke vraagpunten.

Het PON adviseert bij dergelijke vragen en draagt zijn kennis op dit gebied over. Het PON is hét kenniscentrum voor het sociaal domein in Brabant.

Organisaties en professionals doen dankzij de provinciale basissubsidie een beroep op het PON voor een kortdurend advies. Uitgebreidere adviestrajecten worden alleen in betaalde opdracht verricht.

Speciale adviesrol voor de provincie Noord-Brabant

Het PON is bijna 60 jaar een adviespartner voor de provincie Noord-Brabant op maatschappelijk terrein. Gevraagd en ongevraagd adviseert het PON jaarlijks vele provinciale politici en diensten en de daarin werkzame (beleids)medewerkers over een groot aantal sociale onderwerpen.

4 Activiteiten in 2006

In dit hoofdstuk worden de door het PON in 2006 voorgenomen activiteiten (op hoofdlijnen) beschreven in de vorm van een zestal korte programma-beschrijvingen. Voor een beschrijving van de voorgenomen concrete projecten in 2006 wordt verwezen naar de bijlage.

4.1 Iedereen doet mee

'Meedoen' als uitgangspunt

Het PON beschouwt sociale participatie als het 'meedoen' en mee kunnen doen op een breed aantal sociale terreinen. Mensen dienen in staat te zijn hun eigen keuzes te maken in het deelnemen aan de samenleving in zo veel mogelijk aspecten.

In het programma 'Iedereen doet mee' staan twee thema's centraal die beiden twee kanten van één medaille vormen. Enerzijds gaat het om het ondersteunen van participatie van kwetsbare groepen en anderzijds om het prikkelen van burgers tot initiatief, tot meedoen. Daarnaast wil het PON ook oog hebben voor groepen die niet meer mee willen of kunnen doen.

Stimulering van sociale participatie is ook van belang in het licht van de nieuwe wet op de maatschappelijke ondersteuning (WMO). Deze wet spoort gemeenten aan om 'prestaties' te gaan verrichten op het gebied van sociale samenhang. De PON-activiteiten en -projecten in het kader van dit werkplan 2006 kan gemeenten helpen bij het vorm geven van activiteiten die gericht zijn op dit WMO 'prestatieveld' sociale samenhang.

Positie van het welzijnswerk: stimuleer de ondersteuner

Welzijnswerk is van oudsher gericht op het stimuleren van sociale participatie van groepen en individuen. Het huidige welzijnswerk moet steeds meer op een 'markt' opereren. Het welzijnswerk moet aan opdrachtgevers (veelal gemeenten) laten zien wie het op welke manier bereikt en met welke effecten, zeker in het licht van de WMO, die in 2006 haar intrede zal doen. Het PON zal in 2006 de veranderde positie van het welzijnswerk 'op de markt' in beeld brengen en kansen en valkuilen van de nieuw situatie beschrijven. Met als doel dat welzijnsinstellingen van elkaar leren hoe onder nieuwe omstandigheden de sociale participatie van burgers zo goed mogelijk kan worden ondersteund.

Monitoring: weten door zelf meten

Hoe staat het in 2006 eigenlijk met de sociale participatie van kwetsbare groepen op lokaal niveau? Wie doen er niet mee, wie wel en waaraan? Het PON onderzoekt periodiek de maatschappelijke participatie in Brabant. In 2004 is door het PON een Brabant-brede monitor sociale participatie uitgevoerd. In 2006 wil het PON een lokale standaardmonitor ontwikkelen die door gemeenten zelf kan worden gebruikt, zodat er meer inzicht ontstaat in de sociale participatie op lokaal niveau.

Sociale activering in een nieuw jasje

Iedereen doet mee is een abstract idee. De vraag is hoe dit in de praktijk vorm kan worden gegeven. Wat zijn werkvormen die voor iedereen bruikbaar zijn, welke aparte werkvormen zijn nodig voor specifieke groepen? Welke werkvormen zijn er in Brabant al voor gevonden. Wat is succesvol gebleken en waar zitten de valkuilen?

Het PON bedenkt steeds weer nieuwe vormen, zoals het gebruik van internet, voor projecten die tot doel hebben dat meer mensen deel nemen aan de samenleving. Het PON richt zich op methodiek- en projectontwikkeling voor sociale activering: mensen worden geprikkeld zelf actief te gaan participeren. Er is al veel materiaal op dit gebied ontwikkeld, dat steeds aangepast wordt aan nieuwe ontwikkelingen en lokale situaties.

Bij het zoeken naar voorbeelden en het ontwikkelen van nieuwe initiatieven, gaat het PON uit van een aantal uitgangspunten, waarbij ook prioriteiten worden gesteld:

- Iedereen doet mee: is gericht op de participatiekwaliteiten en niet in eerste instantie op de participatiebeperkingen.
- Projecten (voorbeelden) met een algemene insteek hebben de voorkeur.
- Bijzondere groepen hebben misschien bijzondere methodes en werkwijzen nodig.
- Het PON richt zich vervolgens met name op jongeren omdat die geen slechte start mogen maken.

Het PON stelt respect voor de participatiemogelijkheden van alle mensen centraal en probeert mechanismen van uitsluiting (die gericht zijn op wat iemand niet kan), tegen te gaan. Maar niet alleen de participatiekwaliteiten of participatiebeperkingen van mensen zijn van belang: ook de mentaliteit van mensen is belangrijk. 'Slachtoffer spelen' en 'zielig doen' zijn mentaliteitsvormen waar het PON zich met zijn activiteiten tegen verzet. PON-activiteiten zijn gericht op 'er iets van maken', doorzetten en eventueel hulp of steun zoeken. PON-activiteiten zijn ook gericht op 'handreikingen bieden', 'steun als het nodig is' en 'ruimte creëren'.

Speciale aandacht voor jongeren

In de keuzes voor specifieke projecten richt het PON zich in eerste instantie op jongeren. Het is evident dat deze groep voorrang verdient omdat een slechte start een decennialange achterstand kan betekenen. Voor de projecten van het PON zijn niet instellingen het startpunt, maar het kind zelf. Rondom het kind zijn verschillende 'sociale cirkels' waar te nemen: het gezin van het kind; de directe sociale omgeving zoals familie, vrienden en de buurt; de school, het onderwijs; instellingen zoals het consultatiebureau en ten slotte de overheid, zoals een gemeente. Het PON richt zich op het verbeteren van het sociale functioneren (participatie) door beïnvloeding van de sociale cirkels (familie, bureaus, vrienden) rond het kind.

Sociale participatie van specifieke groepen allochtonen

Het PON richt zich al langere tijd op het stimuleren van sociale participatie van allochtonen. Het PON verzet zich daarbij tegen een 'hokjesgeest', waarmee bedoeld wordt dat mensen een identiteit wordt aangepraat of dat mensen zichzelf een identiteit aanmeten langs lijnen van afkomst of religie.

Het PON acht het juist op het gebied van de participatie van allochtonen van belang om aan te geven dat iedereen een individu is met verschillende eigen kenmerken of achtergronden.

Armoede

In Brabant is binnen het sociale beleid het bevorderen van sociale participatie dé hoofddoelstelling. Armoede kan sociale participatie in de weg staan, doordat mensen geen middelen hebben om aan die aspecten van het sociale leven deel te nemen, waarin ze eigenlijk geïnteresseerd zijn. We willen echter benadrukken dat armoede niet hetzelfde is als 'niet participeren'. Niet meedoen kan een logisch gevolg zijn van armoede, maar armoede heeft in eerste instantie te maken met schulden, schaamte, niet kunnen rondkomen, hoge zorguitgaven en vervolgens ook met gezondheidsproblemen, gevolgen voor kinderen et cetera.

Armoede heeft voor verschillende doelgroepen verschillende oorzaken en verschillende oplossingsmogelijkheden. Voor verschillende doelgroepen willen we op zoek gaan naar indicatoren waarmee gemeenten kunnen peilen hoe de eigen burgers ervoor staan.

Non-participatie: met de rug naar de samenleving

Naast de mensen die door allerlei oorzaken niet of onvoldoende mee kunnen doen in deze samenleving, zijn er groepen te onderscheiden die niet langer willen meedoen. Óf omdat ze zodanig radicaliseren dat ze de samenleving de rug hebben toegekeerd, óf omdat ze zodanig apathisch zijn geworden dat ze het bijltje erbij hebben neergegooid. Het is goed deze groepen te identificeren en te benoemen en na te gaan welke mogelijkheden de samenleving heeft om deze groepen toch te betrekken dan wel de gevolgen van hun levenswijze voor de samenleving in kaart te brengen.

4.2 Zorgen voor elkaar

Het programma zorgen voor elkaar is erop gericht dat mensen meer en vaker informeel voor elkaar zorgen (mantelzorg verlenen, vrijwilligerswerk verrichten). Daarbij richt het PON zich niet zozeer op mantelzorgers en vrijwilligers zelf, maar vooral op gemeenten en professionele organisaties die mantelzorgers ondersteunen. Daarbij brengt het PON in beeld welke consequenties veranderingen in overheidsbeleid hebben op burgers die informeel zorg verlenen.

Eigen verantwoordelijkheid van burgers staat hoog in het vaandel van de overheid. Burgers dienen eerst zelf hun hulp te realiseren, voordat een beroep gedaan kan worden op een voorziening of de overheid. Dit vraagt veel van burgers, bijvoorbeeld dat ze daar de tijd en de kwaliteiten voor hebben. Met zijn projecten wil het PON er voor zorgen dat burgers ondersteund worden bij het verlenen van informele zorg. In deze projecten is vooral de 'menselijke maat' en informele kennis van groot belang: datgene wat je van elkaar als mantelzorger en vrijwilliger kunt leren heeft een grote waarde.

Het PON zoekt verbindingen met de praktijk om de expertise van vrijwilligers, mantelzorgers en hun ondersteuners te gebruiken. Aansluiting bij de praktijk is nodig om draagvlak te creëren voor de ontwikkelingen die het PON in gang zet en om opgedane kennis over te dragen. Gesprekken met groepen belanghebbenden en ervaringsdeskundigen vormen voor het PON een belangrijke informatiebron.

Arbeid en zorg

Het PON besteedt aandacht aan de combinatie van informele zorg en arbeid. Het aandeel van de bevolking dat informele zorg levert is de afgelopen twaalf jaar nagenoeg constant gebleven. Hoewel zij vaker zijn gaan werken, bieden vrouwen bieden twee maal zo vaak deze zorg dan mannen. Steeds meer mensen (vrouwen?) zullen informele zorg in de toekomst moeten combineren met arbeid. Maar hoe combineer je deze zorg met arbeid? En hoe wordt je door je werkgever gefaciliteerd? Het PON wil met werkgevers en mantelzorgers samen inzicht verwerven in deze problematiek. Het PON wil ook stimuleren dat werkgevers op het gebied van de combinatie van arbeid en zorg meer ruimte bieden aan hun werknemers. Anders kan het overheidsbeleid op dit terrein niet succesvol zijn.

Respijtzorg

Respijtzorg is een mogelijke ondersteuningvorm voor mantelzorgers zodat zij het zorgen voor iemand kunnen blijven volhouden. Is de huidige respijtzorg nu de meest geëigende vorm van ondersteuning? Hebben mantelzorgers nog andere wensen en kan het bestaande aanbod van respijtzorg tegemoet komen aan die wensen? Uit onze inventarisatie van respijtzorg in Brabant (in 2005) bleek dat het aanbod aan respijtzorg niet evenwichtig over de provincie is verdeeld. Ook bieden aanbieders hun respijtzorg niet in samenwerking met andere sectoren aan. Is het in de toekomst mogelijk om ook in bijvoorbeeld kleine kernen een respijtzorgaanbod te realiseren? Een PON-pilot kan daarop antwoord geven.

Maatschappelijke gevolgen van het nieuwe zorgstelsel

De overheid kiest voor meer eigen verantwoordelijkheid van de burger en voor een terugtrekkende overheid. Maar: kunnen alle burgers dat aan? In 2006 wordt het nieuwe zorgstelsel ingevoerd. Dit zal consequenties hebben voor groepen burgers. De verwachting is dat het nieuwe zorgstelsel voor sommige groepen te duur wordt. Het risico bestaat dat mensen zich niet meer zullen verzekeren. Zeker is dat nu al veel mensen moeite hebben met de administratie van bijvoorbeeld de zorgtoeslag. Ook bestaat de zorg dat de zorgtoeslag die via de belastingdienst wordt uitgekeerd als compensatie voor de dure zorgpremies, door sommige groepen voor andere zaken gebruikt wordt. Het PON brengt in 2006 de consequenties van het nieuwe zorgstelsel voor een aantal groepen kwetsbare burgers in Brabant in kaart.

Zorg en welzijnsorganisaties gaan zich door de veranderende wetgeving (WMO, zorgverzekeringswet) anders gedragen. Hun financiering verandert en hun opdrachtgevers (klanten) veranderen. Veel zorginstellingen krijgen nu te maken met gemeenten als nieuwe klant voor diensten die voorheen via de AWBZ werden gefinancierd. Daarnaast gaan in de AWBZ en in het kader van de nieuwe zorgverzekeringswet zorgverzekeraars een veel duidelijkere rol als inkoper spelen.

Het PON gaat met instellingen op het terrein van zorg en welzijn op zoek naar nieuwe passende vormen van het organiseren en financieren van hun diensten.

WMO barometer en WMO monitor

Het PON volgt in Brabant hoe gemeenten omgaan met de invoering van de WMO. Zijn er verschillen tussen gemeenten te zien; welk beleid voeren de gemeenten? Op welke wijze zijn burgers en het maatschappelijk middenveld betrokken? Werken gemeenten samen met andere gemeenten en welke thema's krijgen de meeste aandacht in gemeenten? Doel van deze inventarisatie is om alle betrokken partijen met elkaar ervaringen te laten uitwisselen, zodat de uitvoering van de WMO soepeler kan verlopen.

Gemeenten en organisaties op het terrein van zorg en welzijn hebben geen goed beeld van de behoeften die leven bij burgers op alle prestatievelden van de WMO. Het PON wil in 2006 samen met een aantal landelijke partijen een WMO monitor ontwikkelen die de 'vraagzijde' van de WMO prestatievelden goed in kaart brengt. De monitor moet zo ontworpen worden dat op termijn herhaalde metingen inzicht bieden in de daadwerkelijk door gemeenten geleverde 'prestaties' op het gebied van de WMO.

4.3 Leefbaarheid en veiligheid

Leefbaarheid is de verzamelnaam voor de kwaliteit van het wonen in een wijk, buurt of dorp. In veel gebieden staat de leefbaarheid onder druk, vinden burgers. In steden gaat het veelal om de afname van de sociale samenhang in wijken en buurten. De problematiek rond leefbaarheid op het platteland spitst zich toe op een teruglopend voorzieningenniveau, een te eenzijdige bevolkingssamenstelling en het ontbreken van economische vitaliteit.

Veiligheid en leefomgeving hangen nauw met elkaar samen. Onderzoek in het kader van het Grote Steden Beleid laat zien dat niet alleen feitelijke fysieke veiligheid, maar vooral de perceptie daarvan van belang is voor een oordeel over de leefbaarheid van de woon- en leefomgeving. Uit onderzoek van het SCP (*Zekere banden*, 2002) blijkt dat een sterke sociale cohesie in een buurt de gevoelens van veiligheid versterken. Daarnaast is de kwaliteit en inrichting van de leefomgeving (goed onderhoud, voldoende verlichting, verkeersveilige situatie) bepalend voor het gevoel van veiligheid.

Ten aanzien van leefbaarheid en veiligheid signaleert het PON een aantal trends waar in projecten aandacht aan zal worden besteed.

'Ken elkaar'

'Ken elkaar' is een centraal begrip; door elkaar te kennen wordt je wereld leefbaarder en veiliger. Dat is een belangrijke functie van bijvoorbeeld winkels en andere voorzieningen in kleine kernen.

Jeugd en leefbaarheid lijken op gespannen voet met elkaar te staan. Is daar iets aan te veranderen? In dorpen worden bijvoorbeeld vriendengroepen aangesproken iets voor de jongeren te organiseren. Hoe zit dat eigenlijk in de stad? Zijn daar ook groepen aan te spreken om iets voor jongeren te doen?

Het is van belang dat jongeren 'gekend' worden door volwassenen en ouderen. Als deze leeftijdsgroepen meer contact met elkaar hebben, kan de leefbaarheid van dorp en stad voor jong en oud vergroot worden. Zijn er initiatieven te bedenken die er voor zorgen dat in de stad en op het platteland jongeren gaan bijdragen aan de leefbaarheid in plaats van er afbreuk aan te doen?

Leefbaarheid in dorpen

Het dorp verandert. Er wordt gebouwd en tegelijkertijd verdwijnen er voorzieningen. Dorpsbewoners richten zich steeds meer op de stad voor hun voorzieningen. Dorpsbewoners zijn veel mobieler dan vroeger. Wat betekenen deze veranderingen voor de leefbaarheid en de identiteit van dorpen? Hoe krijgen dorpen een nieuwe identiteit die sterk verweven is met het moderne leven, maar toch recht doet aan 'oude' verworvenheden zoals een grotere mate van betrokkenheid van bewoners op elkaar? En wat betekenen de veranderingen in een dorp voor de strategie van dorpsraden? In het project 'Dorpen in verandering' onderzoeken we de consequenties van deze ontwikkelingen.

Mensen op het platteland lijken makkelijker op elkaar betrokken te zijn (lijken elkaar beter te kennen) dan mensen in de stad. Maar blijft dat zo, zeker als het platteland steeds grootschaliger wordt? Verandert het platteland ook op dit vlak niet snel? Kan het PON initiatieven nemen om de betrokkenheid op elkaar op het platteland ook in de toekomst te behouden?

In de proeftuin van Stichting Op het Dorp ontwikkelt het PON samen met dorpsbewoners vernieuwende concepten voor een samenhangend lokaal aanbod en allerlei participatiemethodieken en andere instrumenten voor empowerment van de burger.

Met de ontwikkeling van *Woonraden* wil het PON een stimulans geven aan initiatieven die het jongeren mogelijk maakt in de dorpen te blijven wonen. Kennisuitwisseling wordt door het PON ondersteund door een project waarin een digitaal *Kennisplatform* wordt ingericht.

Veiligheid

Steden kennen hun eigen variant op de problematiek van leefbaarheid. Ook hier gaat het om kennen en gekend worden. Wanneer mensen elkaar kennen voelen zij zich veiliger. Veiligheid in de Brabantse steden is een belangrijk aandachtspunt voor het PON. Veiligheid is in onze samenleving op dit moment een groot maatschappelijk vraagstuk waar veel organisaties en partijen bij betrokken zijn. Echter, niet iedereen heeft dezelfde visie op veiligheid en dezelfde belangen van waaruit gehandeld wordt. Het PON brengt partijen met elkaar in contact en zorgt voor een open dialoog over visies en belangen inzake veiligheid. Doel hiervan is om tot een grotere mate van samenhang te komen tussen alle initiatieven op het gebied van veiligheid, waarbij welzijns- en leefbaarheidsactiviteiten steeds belangrijker worden. Dit zal in het project *Veiligheid op gespannen voet* gebeuren.

Veiligheid en veiligheidbeleving heeft alles te maken met sociale contacten in de buurt. Maar ook met eigen verantwoordelijkheid. Burgers moeten zelf door hun ogen en oren te gebruiken medeverantwoordelijk zijn in een buurt. Het PON ontwikkelt hiervoor nieuwe vormen. In het project *Oren en ogen in de buurt* werkt het PON dit thema uit.

4.4 Cultuur-goed-beschouwd

In het provinciaal beleidskader: *Cultuur in uitvoering* staan de uitgangspunten voor uitvoering van het provinciale cultuurbeleid 2005-2008 beschreven. Deze uitgangspunten zijn gericht op een versterking van cultuur als onderdeel van de sociaal en culturele pijler van onze samenleving. De visie die daaraan ten grondslag ligt is: 'Cultuur maakt een mensenleven rijker en brengt daarmee de kwaliteit van leven in een samenleving op een hoger plan.' De missie is: Het bevorderen van een zo breed en actief mogelijke deelname van de inwoners van Noord-Brabant aan een divers en kwalitatief goed cultureel leven binnen hun provincie.'

Cultuur is een begrip dat heel verschillend kan worden uitgelegd. Cultuur is enerzijds op te vatten als 'cultuur in enge zin'. Daarmee bedoelen we zaken als kunsten (beeldende kunst, muziek, dans, literatuur, architectuur en dergelijke) en media (cultuurhistorisch erfgoed en dergelijke). Daarnaast is het ook mogelijk een brede definitie van cultuur te hanteren, waarbij het gaat om diversiteit versus identiteit, normen en waarden, sociaal bindmiddel. Cultuur verwijst dan naar een systeem van concepten of ideeën die het denken en gedrag richting geven en dat sociaal wordt overgedragen. Een cultuur is een manier van denken en handelen die een bepaalde gemeenschap kenmerkt en die niet bepaald is door de genetische samenstelling van de gemeenschapsleden. Vanuit het PON is van oudsher veel ondernomen vanuit deze brede definitie. In zijn activiteiten in 2006 probeert het PON een verbinding te maken tussen beide perspectieven: immers, meer kennis over het Brabantse culturele veld (in enge zin) is ook een insteek om de brede sociale, bindende werking van cultuur in de samenleving beter inzichtelijk te maken en te ondersteunen.

Zicht op vraag en aanbod

Belangrijk bij de start van een programma van samenhangende activiteiten is het verwerven van een goed systematisch inzicht in de activiteiten. Ook bij de provincie Noord-Brabant is momenteel veel behoefte aan een goed inzicht in zowel het aanbod van culturele voorzieningen (wat is er nu precies, hoe wordt het georganiseerd, gefinancierd) als in de vraag ernaar. Wat 'consumenten' Brabanders aan cultuur (passieve cultuurparticipatie) en hoe waarderen ze het aanbod? Hoe ziet de actieve cultuurparticipatie van Brabanders eruit? Aan welke vormen van amateurkunst doen ze (en in welke mate wordt dit mogelijk gemaakt door provinciale subsidies)? Wat zijn de verschillen in actieve en passieve cultuurparticipatie als we kijken naar verschillende doelgroepen (jeugd, senioren, autochtonen en allochtonen en dergelijke)?

Zijn de Brabanders tevreden met het Brabants cultuuraanbod of zijn ze regelmatig in andere provincies of zelfs in het buitenland te vinden?

In 2006 zal een belangrijk deel van de PON inspanningen op het terrein van cultuur worden besteed aan het beantwoorden van deze vragen worden besteed. Deze inspanningen zullen vooral gefocust zijn op voorbereidingen om te komen tot een Brabantse cultuurmonitor en een culturele kaart van Brabant.

Inzicht in samenhang

Om de relatie tussen cultuur en sociale binding te verhelderen, willen we enkele specifieke projecten starten die meer beschrijvend van aard zijn.

Om te beginnen willen we kijken naar volkscultuur. Welke vormen van volkscultuur hebben we (nog) in Brabant en in welke mate doen mensen eraan mee? Hierbij valt te denken aan zaken als carnaval, schutterijen, harmonie/fanfare en dergelijke. Hoe belangrijk zijn deze culturele uitingen voor de Brabanders die eraan meedoen? Hoe wordt volkscultuur op dit moment door Brabanders beleefd? En verandert die beleving? Draagt volkscultuur bij aan de binding met anderen of is het enkel een individuele beleving? Daarnaast willen we in deze beschrijvende casestudies ook ingaan op mogelijke nieuwe, in opkomst zijnde, vormen van 'volks'cultuur. Hebben deze de potentie om groepen burgers dichter bij elkaar en met elkaar in contact te brengen?

Brabant kent behalve de typische volkscultuur sinds een aantal decennia ook een groeiende islamitische cultuur. Het PON zal in 2006 een project uitvoeren waarin het kennis nemen van de Brabantse islamitische cultuur centraal staat. Daarbij wordt een ontmoeting georganiseerd tussen moslims, christenen, joden en anderen. Hopelijk slaat dit project bruggen tussen culturele verschillen en leert dit ons wat ons als Brabanders met een verschillende culturele achtergrond bindt.

Tot slot willen we binnen het programma *Cultuur-Goed-Beschouwd* ook aandacht schenken aan de wijze waarop cultuurbeleid in verschillende Brabantse gemeenten wordt ontwikkeld en vormgegeven. In welk politiek krachtenveld worden beleidsbeslissingen genomen? Veel middelen zitten vast in exploitatielasten van culturele voorzieningen. Nieuwe initiatieven komen zo moeilijk tot stand. Waar ontstaan vernieuwende initiatieven en hoe zijn die tot stand gekomen? Kortom zijn er 'good practices' voor vernieuwingen in en implementatie van lokaal/provinciaal cultuurbeleid?

4.5 De Staat van Brabant

Een belangrijke maatschappelijke functie van het PON is het volgen en het analyseren van en het reflecteren op maatschappelijke ontwikkelingen. Het PON gaat daarbij vooral in op de consequenties van deze ontwikkelingen voor Noord-Brabant. We noemen dit programma dan ook *De Staat van Brabant*.

Vanuit dit programma onderneemt het PON een aantal activiteiten die vaak een terugkerend karakter hebben. Alleen door middel van herhaald onderzoek, zijn ontwikkelingen in de tijd goed zichtbaar te maken.

In het kader van 'De Staat van Brabant' voert het PON in 2006 een aantal activiteiten uit:

PON-jaarbeeld

In januari 2005 heeft het PON voor het eerst een jaarbeeld gepresenteerd als vervolg op de serie van vijftien jaarboeken die in de achterliggende periode zijn verschenen. Omdat de hedendaagse cultuur verandert in de richting van een 'beeldcultuur', heeft het PON in 2005 gekozen voor een jaarbeeld, waarin een actueel ontwerp wordt belicht. Evenals met de jaarboeken wil het PON ook met het jaarbeeld actuele ontwikkelingen en trends op een breed terrein signaleren en de publieke gedachtewisseling daarover stimuleren.

Voor het jaarbeeld is samenwerking gezocht met Omroep Brabant die ook in 2006 in een speciale uitzending - *De Staat van Brabant* - het jaarbeeld op televisie zal brengen.

Telos

Het PON is mede-initiatiefnemer en kernpartner van de netwerkorganisatie Telos, het Brabants Centrum voor Duurzaamheidvraagstukken. Naast het PON participeren de provincie Noord-Brabant, de Universiteit van Tilburg en Technische Universiteit Eindhoven in Telos. Het PON voedt de netwerkorganisatie met name met zijn kennis en ervaring op sociaal en cultureel gebied.

Telos voert in 2006 een aantal projecten uit, waaraan het PON zijn bijdrage levert, zoals aan de hernieuwde opzet van de Telos-balans die eind 2006 zal worden uitgebracht. Daarnaast werkt het PON (ook) in Telos-verband in 2006 aan duurzaamheidsprojecten op het Brabantse platteland en aan een bijdrage aan het Telos-themaboek 2006. De inhoud van de PON participatie aan Telos wordt apart beschreven in het Telos werkplan 2006.

Sociale Atlas Brabant (www.socialeatlasbrabant.nl)

Het PON heeft in 2004 de *Sociale Atlas Brabant* geïntroduceerd. Deze *Sociale Atlas Brabant* geeft een (cijfermatig) overzicht van de *stand van zaken* op het brede sociale domein in Noord-Brabant. Het PON actualiseert de *Sociale Atlas Brabant* twee maal per jaar en voegt daarnaast periodiek nieuwe data toe.

Brabantpanel (www.brabantpanel.nl)

Er bestaat bij burgers, politici en beleidsmakers regelmatig behoefte aan informatie over hoe Brabanders denken over actuele onderwerpen of ontwikkelingen die met Brabant verband houden. Om die reden zal het PON vanaf 2006 periodiek (minimaal zes maal per jaar) een *Brabantpanel* inschakelen voor opiniepeilingen.

De onderwerpen voor deze enquêtes zijn actueel en hebben te maken met ontwikkelingen in Brabant, of met effecten die landelijke of internationale ontwikkelingen op Brabant hebben.

Actualisering Sociaal Rapport Brabant

In 2004 heeft het PON voor de provincie Noord-Brabant een sociaal rapport gemaakt. In 2006 wordt dit sociaal rapport geactualiseerd. We gaan na wat de huidige stand van zaken is van de in het sociaal rapport 2004 genoemde ontwikkelingen.

Bijdrage aan een sociaal en cultureel plan voor Brabant

De provincie Noord-Brabant werkt aan de ontwikkeling van een sociaal en cultureel plan in relatie tot het sociaal rapport. Het PON zal een bijdrage aan dit sociaal en cultureel plan leveren.

Met een sociaal en cultureel plan streeft de provincie samen met gemeenten naar een meer 'gestuurde' (beleidmatige) ontwikkeling van het sociale domein in Brabant. Door een gezamenlijk plan (kader) is betere afstemming mogelijk en kan een hoger maatschappelijk rendement worden verkregen.

Jeugdmonitor

In Brabant verrichten de GGD's, de provincie en een groot aantal gemeenten periodieke onderzoeken naar de gezondheid en het welzijn van jongeren. Samen met K2 ondersteunen we deze jeugdmonitoren.

De Staat van de Brabantse gemeenten

In 2005 heeft het PON voor de landelijke vereniging van gemeentesecretarissen (VGS) een instrument gemaakt om 'de Staat' van gemeenten op te maken en om prestaties van gemeenten te kunnen vergelijken. De provincie Noord-Brabant heeft dit project gefinancierd in het kader van het flexibel volume om een landelijke bijdrage aan bestuurlijke vernieuwing ('de andere overheid') te leveren.

Het PON wil in 2006 samen met de Vereniging van Brabantse Gemeenten (VBG) en de provincie Noord-Brabant, de *Staat van de Gemeente* afnemen bij alle 68 Brabantse gemeenten. Doel hiervan is inzicht op hoofdlijnen te verwerven in het functioneren van alle Brabantse gemeenten. Dit onderzoek levert gespreksstof op voor verbeteringstrajecten door gemeenten zelf.

Brabantbalie

Het PON werkt mee aan de Brabantbalie. Dit is het discussieplatform in Brabant waar regelmatig debatten worden georganiseerd over maatschappelijk relevante onderwerpen. Het PON zal ook in 2006 de organisatie van een aantal relevante debatten op zijn terrein op zich nemen.

4.6 Overige projecten

Secretariaat Brabants Kenniscentrum Ouderen (BKO)

In 2004 heeft het provinciaal bestuur het Brabants Kenniscentrum Ouderen (BKO) opgericht. Het BKO heeft de taak om kennis te verzamelen en te verspreiden over ontwikkelingen in wetenschap en praktijk van ouderenwerk en ouderenbeleid. Van daaruit brengt het BKO gevraagd en ongevraagd advies uit aan het provinciebestuur. Op verzoek van de provincie voert het PON het secretariaat van het BKO. Het BKO brengt een eigen werkplan uit waarin zichtbaar is welke inzet het PON levert ten aanzien van dit kenniscentrum.

Secretariaatswerkzaamheden SWOB

In het zogeheten SWOB overleg (Sociaal Wetenschappelijk Onderzoek Brabant) participeren de onderzoeksafdelingen van de Brabantse B5- en M5-gemeenten. Het PON maakt als provinciaal onderzoeksinstituut ook deel uit van dit overleg. Het SWOB komt periodiek bij elkaar om ervaringen en kennis uit te wisselen. Doel van dit overleg is om binnen Brabant tot zo veel mogelijk afstemming en standaardisatie te komen op het terrein van sociaal wetenschappelijk onderzoek en overheden. Het PON verricht de secretariaatswerkzaamheden voor dit overleg (verslaglegging, voorbereiding van bijeenkomsten).

Academische werkplaats jeugdzorg

Het PON vormt samen met K2, Tranzo en het jeugdzorgberaad de academische werkplaats jeugdzorg. In dit beraad worden initiatieven genomen ten aanzien van voor de Brabantse jeugdzorg noodzakelijk onderzoek.

Doel van de academische werkplaats jeugdzorg is het initiëren van onderzoek dat noodzakelijk en praktisch bruikbaar is voor de Brabantse jeugdzorg.

Nadruk ligt daarbij op actieve betrokkenheid van jeugdzorginstellingen.

Externe serviceverlening

Medewerkers van het PON verlenen jaarlijks kortdurende service aan lokale overheden, instellingen en andere maatschappelijke initiatieven. Het gaat dan bijvoorbeeld om bijdragen aan een debat of een adviserend gesprek. Deze service wordt mogelijk gemaakt door inzet van de basissubsidie van de provincie Noord-Brabant.

5 Schematisch overzicht projecten

In dit laatste hoofdstuk van het werkplan geven we een schematisch overzicht van alle projecten die het PON in 2006 voornemens is uit te voeren in het kader van de provinciale basissubsidie. De projecten zijn geordend volgens de thematische indeling zoals die in dit werkplan is gevolgd.

In de rechterkolommen wordt aangegeven hoeveel dagen naar verwachting nodig zijn om de genoemde projecten te realiseren en op welk type PON-functie(s) (zie hoofdstuk 2) in dit project de nadruk ligt:

AI Advies en Informatiefunctie

OZ Onderzoeksfunctie

OW Ontwikkeling en innovatie als functie

PROJECTEN	Basis	AI	OZ	OW
Beschikbaar budget 2006 in directe dagen	1494			
In werkplan 2006 vastgelegd aantal directe dagen	1345			
Nog niet ingevuld (vrije ruimte)	149 ¹			
<i>IEDEREEN DOET MEE</i>	200			
- Welzijn werkt op de markt	35		•	
- Lokale monitoren sociale participatie	30			•
- Zoektocht naar voorbeeldprojecten	25	•		
- Ontwikkeling van 3 nieuwe participatieprojecten	60			•
- Peilstation armoede	35		•	
- Verkenning non-participatie	15		•	
<i>ZORGEN VOOR ELKAAR</i>	200			
- Informele zorg en arbeid	40			•
- Respijtzorg: vraag en nieuw aanbod	35			•
- Consequenties zorgstel kwetsbare groepen	30		•	
- Terug naar de eerste lijn	20			•
- WMO Barometer Brabant	40			•
- WMO monitor	35		•	
<i>LEEFBAARHEID EN VEILIGHEID</i>	150			
- Dorpen in verandering	35			•
- Op het dorp	25			•
- Interactief kennisplatform bewonersorganisaties	20	•		
- Veiligheid op gespannen voet	35			•
- Ogen en oren in de buurt	35			•
<i>CULTUUR-GOED-BESCHOUWD</i>	150			
- Culturele Atlas Brabant	45	•		
- Brabant cultuurmonitor	40		•	
- Volkscultuur	30		•	
- Moslimcultuur in Brabant	15			•
- Inventarisatie politiek en cultuurbeleid	20		•	
<i>DE STAAT VAN BRABANT</i>	375			

¹ Dit is ongeveer 10 procent van de beschikbare ruimte in 2006.

PROJECTEN	Basis	A/I	OZ	OW
- PON-jaarbeeld	40	•		
- Telos	75		•	
- Sociale Atlas Brabant	40	•		
- Brabantpanel	60	•		
- Jeugdmonitor	25	•		
- Actualisering sociaal rapport	40	•		
- Bijdrage aan sociaal en cultureel plan Brabant	40			•
- Participatie Brabantbalie	15	•		
- De Staat van de Brabantse gemeenten	40		•	
<i>OVERIGE PROJECTEN</i>	270			
- Secretariaat BKO	180	•		
- Secretariaat SWOB	5	•		
- Participatie academische werkplaats jeugdzorg	10	•		
- Serviceverlening	75	•		

Bijlage: Uitwerking projecten 2006

In deze bijlage staan alle in dit werkplan genoemde projecten kort beschreven. De geplande dagen hebben betrekking op de provinciale basissubsidie in 2006.

Iedereen doet mee

Welzijn werkt op de markt	
Omschrijving	Wat is de plaats en positie van het hedendaags welzijnswerk in relatie tot sociale participatie van burgers, mede in het licht van de WMO? Het welzijnswerk was ooit bedoeld om sociale participatie te stimuleren. Door de toenemende marktwerking verandert de positie van deze werksoort.
Doel van project	Inzicht verwerven in de positie van het welzijnswerk: wat is er nog van over en hoe is het georganiseerd? Wat is het effect van de veranderende positie op sociale participatie van burgers, mede in het licht van de WMO? Varen burgers wel bij een concurrerend welzijnswerk? Ontstaat er door de onderlinge concurrentie tussen instellingen een grotere sociale samenhang dan op plaatsen waar nog 'ouderwets' gewerkt wordt?
Doelgroep(en)	Welzijnsinstellingen, gemeenten
Producten	Notitie, eventueel symposium
Geplande dagen 2006	35
Looptijd	Geheel 2006
Samenwerking	Welzijnsinstellingen en gemeenten

Lokale monitoren sociale participatie	
Omschrijving	Het PON onderzoekt elke 4 jaar hoe het staat met de sociale participatie in Brabant. Maar veel gemeenten willen ook weten hoe het er in hun gemeente voorstaat. Het PON zal een standaardonderzoek ontwikkelen dat door gemeenten gemakkelijk kan worden uitgevoerd en waarvan de resultaten te vergelijken zijn met het provinciale en regionale PON-onderzoek.
Doel van project	Ontwikkeling van een uniform standaardonderzoek voor het 'meten' van sociale participatie in gemeenten in Brabant.
Doelgroep(en)	Gemeenten
Producten	Uniform standaardonderzoek, gebruiksklaar
Geplande dagen 2006	30
Looptijd	4 maanden
Samenwerking	n.v.t.

Iedereen doet mee: zoektocht naar voorbeeldprojecten

Omschrijving	Inventarisatie van projecten en activiteiten die gericht zijn op het bevorderen van sociale participatie van diverse groepen in onze samenleving.
Doel van project	Uit deze inventarisatie van projecten overdraagbare methodieken en werkwijzen, overdraagbare elementen ontwikkelen. Deze methodieken moeten bruikbaar zijn voor (georganiseerde) burgers, voor zelforganisaties en voor het professionele (welzijns)werk.
Doelgroep(en)	Welzijnsorganisaties, zelforganisaties, gemeenten
Producten	Voorbeeldboek 'iedereen doet mee'/symposium
Geplande dagen 2006	25
Looptijd	Voorjaar 2006.
Samenwerking	Welzijnsorganisaties, zelforganisaties, gemeenten

Iedereen doet mee: ontwikkeling nieuwe participatieprojecten

Omschrijving	Op basis van de inventarisatie van participatieprojecten worden drie modelprojecten verder ontwikkeld. Onderzoeken van mogelijkheden om de 'sociale cirkels' te beïnvloeden, bijvoorbeeld van jongeren (gericht op schooluitval) of allochtonen en sociaal zwakke groepen in de zorg.
Doel van project	In drie voorbeeldprojecten worden methodieken uitgewerkt om de mogelijkheden om mee te doen (van specifieke groepen) te vergroten.
Doelgroep(en)	Lokale organisaties, gemeenten
Producten	Concrete realisatie van 3 werkzame methodieken/projecten.
Geplande dagen 2006	3 maal 20 dagen (60 dagen)
Looptijd	Heel 2006
Samenwerking	Afhankelijk van de gekozen doelgroepen.

Peilstation Armoede: 'door de bodem'

Omschrijving	Voor veel groepen ontbreekt het zicht op de achtergronden en oorzaken van de toegenomen schuldenlast en de daarmee gepaard gaande armoede.
Doel van project	Zicht verwerven op de indicatoren die armoede onder specifieke doelgroepen veroorzaakt.
Doelgroep(en)	Ouderen, jongeren, zorgvragers, mensen met schulden.
Producten	Indicatorenoverzicht voor de verschillende doelgroepen. Rapport en eventueel TV programma
Geplande dagen 2006	35
Looptijd	6 maanden
Samenwerking	BUS

Verkenning non-participatie: 'Ik wil niet langer meedoen'	
Omschrijving	Naast de mensen die door allerlei oorzaken niet mee kunnen doen in deze samenleving zijn er groepen te onderscheiden die niet langer mee <i>willen</i> meedoen. Óf omdat ze zodanig radicaliseren dat ze de samenleving de rug hebben toegekeerd, óf omdat ze zodanig apathisch zijn geworden dat ze het bijltje er bij neer hebben gelegd.
Doel van project	Zicht krijgen op groepen die in deze samenleving niet meer mee (willen) doen. Beleidsmakers en professionals inzicht bieden in de problematiek van deze groepen.
Doelgroep(en)	Beleidsmakers, politici, welzijnswerk, zorginstellingen
Producten	Opiniërende notitie, rapportage aan de provincie, eventueel een artikel in de Brabantse kranten en zo mogelijk aandacht van Omroep Brabant.
Geplande dagen 2006	15
Looptijd	6 maanden
Samenwerking	Palet, K2, Brabantse media

Zorgen voor elkaar

Informele zorg en arbeid	
Omschrijving	Steeds meer mensen zullen in de toekomst informele zorg combineren met arbeid. Hoe combineren ze die zorg met arbeid en hoe worden ze door hun werkgever gefaciliteerd? Door middel van een enquête en gesprekken onder zowel werkgevers als werknemers wordt geïnventariseerd welke faciliteiten werknemers wordt geboden en wordt onderzocht wat de vraag is bij werknemers op dit gebied.
Doel van project	Het PON wil inzicht verwerven in de manieren waarop werkgevers hun personeel faciliteren bij het bieden van informele zorg. Tevens willen we zoveel mogelijk nieuwe ideeën hiervoor ontwikkelen.
Doelgroep(en)	Personeelsmanagers en mantelzorgers.
Producten	Rapport, publicatie, aandacht in de Brabantse media.
Geplande dagen 2006	40
Looptijd	2006
Samenwerking	Randstad Zuid-Nederland

Respijtzorg: vraag en nieuw aanbod

Omschrijving	Vorig jaar heeft het PON een inventarisatie voor de provincie Noord-Brabant uitgevoerd op het gebied van respijtzorg in Brabant. Uit de inventarisatie bleek dat er nog gebieden zijn waar geen respijtzorg wordt aangeboden. De provincie heeft de stimuleringsregeling respijtzorg in het leven geroepen. Het PON wil een bijdrage leveren aan het ontwikkelen van een nieuw concept voor respijtzorg. Bovendien wil het PON met mantelzorgers in gesprek gaan/komen om te onderzoeken of respijtzorg voor hen de meest geëigende ondersteuningsvorm is.
Doel van project	Onderzoeken of het huidige aanbod van respijtzorg de beste ondersteuningsmogelijkheid is voor mantelzorgers. Daarnaast ontwikkelen van een nieuw concept voor respijtzorg, bijvoorbeeld door instellingen uit diverse sectoren met elkaar in contact te brengen, en hen gezamenlijk een aanbod te laten maken.
Doelgroep(en)	Mantelzorgers , instellingen die respijtzorg (kunnen) leveren.
Producten	Publicatie
Geplande dagen 2006	35
Looptijd	2006
Samenwerking	Instellingen die respijtzorg (kunnen) aanbieden

Consequenties zorgstelsel voor kwetsbare groepen

Omschrijving	De overheid stimuleert de eigen verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven en trekt zich terug op haar kerntaken. Een veranderende rol-opvatting van de overheid heeft uiteraard ook maatschappelijke gevolgen. De herziening van het zorgstelsel is een voorbeeld dat grote gevolgen kan hebben voor groepen burgers. Het PON wil de consequenties van de invoering van het nieuwe zorgstelsel onderzoeken voor groepen kwetsbare burgers.
Doel	Inzicht krijgen in de consequenties van de invoering van het zorgstelsel voor kwetsbare groepen, onder andere bijstandsgerechtigden, gehandicapten, GGZ-cliënten en mantelzorgers.
Doelgroepen	Bijstandsgerechtigden, gehandicapten, GGZ-lienten en mantelzorgers
Product	Rapport
Geplande dagen 2006	30
Looptijd	2006
Samenwerking	n.v.t.

Terug naar de 'eerste lijn'

Omschrijving	Instellingen in zorg en welzijn staan bloot aan grote veranderingen: grootschaligheid, wetgeving, privatisering, marktwerking et cetera. Welke consequenties hebben deze veranderingen voor deze instellingen?
Doel van project	Ontwikkelen van andere organisatie- en werkprincipes in de eerste lijn, als reactie op de veranderingen in de omgeving van instellingen.
Doelgroepen	Zorgaanbieders, gemeenten, welzijnsorganisaties en woningcorporaties
Producten	Quick scan naar leerervaringen van voorlopers, plan van aanpak voor twee proefprojecten.
Geplande dagen 2006	20
Looptijd	6 maanden
Samenwerking	Gemeente Waalwijk en Stichting Op het Dorp

WMO barometer Brabant	
Omschrijving	In 2006 is de wet maatschappelijke ondersteuning een feit. Elke gemeente zal uitvoering aan de WMO moeten geven. Daarin zullen verschillen optreden. Op welke manier besteden gemeenten aandacht aan het proces; werken zij lokaal of worden regionaal afspraken gemaakt? Welke thema's krijgen prioriteit in de uitvoering?
Doel van project	Het PON wil door beleidsanalyse inzicht krijgen in de manieren waarop de WMO wordt vormgegeven en de faal- en succesfactoren helder maken, zodat daaruit lering getrokken kan worden. Het overbrengen van deze leerervaringen geeft gemeenten handvatten om hun beleid verder vorm te geven.
Doelgroep(en)	Gemeenten
Producten	Rapport, symposium
Geplande dagen 2006	40
Looptijd	2006
Samenwerking	VNG

WMO Monitor Brabant	
Omschrijving	Elke gemeente wil graag vinger aan de pols houden om de ervaringen van de burger op dit terrein te volgen. Het PON ontwikkelt daarom voor de provincie Noord-Brabant als geheel een WMO cliënten monitor. De monitor kan op eenvoudige wijze ook door gemeenten gebruikt worden.
Doel van project	Ontwikkeling van een WMO cliëntenmonitor die voor heel Brabant 4-jaarlijks uitspraken doet op cliënt niveau over de ervaringen met de (ontvangen of ervaren) maatschappelijke ondersteuning. Tevens wordt gemeenten de mogelijkheid geboden voor beperkte kosten deze monitor ook in de eigen gemeente af te nemen.
Doelgroep(en)	Politici, beleidsmakers
Producten	Rapportage
Geplande dagen 2006	35
Looptijd	Geheel 2006
Samenwerking	Gemeentelijke onderzoeksdiensten, SWOB, VSO, SGBO

Leefbaarheid en veiligheid

Dorpen in verandering	
Omschrijving	Door het verdwijnen van voorzieningen veranderen veel autonome dorpen in woondorpen. Ondanks dat blijven veel mensen, vooral de oudere inwoners van het dorp, hun dorp zien als het autonome dorp van voorheen. Hoe gebruik je de kracht binnen de dorpsgemeenschap om daar op een constructieve manier mee om te gaan? Voor verschillende dorpen kan dit tot verschillende strategieën leiden.
Doel van project	Bewust maken van de veranderende identiteit en hoe daarmee als dorpsgemeenschap om te gaan.
Doelgroep(en)	Dorpsraden
Producten	Handleiding, informatiepakket
Geplande dagen 2006	35
Looptijd	Geheel 2006
Samenwerking	Vereniging kleine kernen, dorpsraden

Conceptontwikkeling in de proeftuin van Stichting Op het Dorp	
Omschrijving	In de proeftuin van Stichting Op het Dorp ontwikkelt het PON in een aantal kleine kernen samen met de inwoners diverse vernieuwende concepten. Hiermee kunnen dorpsbewoners zelf een nieuw of een aanvullend lokaal samenhangend aanbod voor hun dorp regelen op het gebied van commerciële diensten, de zorg voor elkaar, professionele zorg, woonvoorzieningen en welzijnsactiviteiten.
Doel van project	Verbetering van de leefbaarheid in kleine kernen door middel van het ontwikkelen van vernieuwende concepten voor een samenhangend lokaal aanbod en participatiemethodieken voor dorpsbewoners.
Doelgroepen	Inwoners van kleine kernen, lokale ondernemers en aanbieders van wonen, zorg, welzijn, onderwijs en arbeid.
Producten	Handleidingen voor dorpsraden en dorpsbewoners van kleine kernen. Productbeschrijvingen van vernieuwend aanbod in kleine kernen zoals dagbesteding voor gehandicapten, een trefpunt voor persoonlijke dienstverlening en servicepunten van aanbieders van wonen, zorg en welzijn.
Geplande dagen 2006	25
Looptijd	2006
Samenwerking	Stichting Op het Dorp bestaat uit verschillende participanten: Woonmaatschappij Maasland, Stichting Wonen voor ouderen Maasland, Vizier en Thuiszorg Brabant Noord-oost. In de proefprojecten wordt nauw samengewerkt met de inwoners van een kern, de gemeente van de kleine kern, de Rabobank en allerlei aanbieders van zorg, welzijn en commerciële diensten.

Project Interactief kennisplatform bewonersorganisaties	
Omschrijving	De ontwikkeling van een (digitaal) interactief kennisplatform voor bewonersinitiatieven in Zuid-Nederland.
Doel van project	Het kennisplatform heeft tot doel: <ul style="list-style-type: none"> - Kennis- en informatie-uitwisseling te stimuleren tussen diverse organisaties waardoor ideeën zich sneller verspreiden. - Verbetering van de kennis- en informatie-uitwisseling tussen vrijwilligersorganisaties en professionele organisaties. - Enthousiasme kweken onder bewoners om met nieuwe initiatieven aan de slag te gaan.
Doelgroepen	Primaire doelgroep zijn bewonersorganisaties uit de provincies Noord-Brabant, Limburg en Zeeland (bij voorkeur Leader+ gebieden).
Producten	Een interactieve website voor bewonersorganisaties met daarin innovatieve toepassingen als wikipedia, rss, podcasting, online-bijeenkomsten.
Geplande dagen 2006	20
Looptijd	2,5 jaar
Samenwerking	Het interactief kennisplatform bewonersorganisaties wordt in eerste instantie als pilot opgezet in samenwerking met innovatieve bewonersorganisaties uit de provincies Noord-Brabant, Limburg en Zeeland (bij voorkeur de Leader + gebieden). De organisatie van het project is in handen van het PON in samenwerking met Bert Alkemade, Creatieve interactie, advies en training. In de sturen klankbordgroep nemen naast bewonersorganisaties ook professionele partners deel zoals Cubiss (voorheen PBC).

Veiligheid op gespannen voet	
Omschrijving	Dit project brengt in beeld welke oplossingen in Brabant gevonden worden voor veiligheidsvraagstukken. Wie bedenkt wat? Welke beelden leven er over veiligheidsvraagstukken bij politie, justitie, burgers, welzijnswerk, winkeliers etc. Verschil van inzicht en verwachtingen bemoeilijken de communicatie in de praktijk. In dit project laat het PON mensen kennismaken van de verschillende visies op veiligheid en de knelpunten die dit oplevert. Daarnaast gaat men met elkaar aan de slag om oplossingen te zoeken. Een confrontatie van visies.
Doel van project	Inzicht verwerven in de verschillende visies van belanghebbende partijen en hun daadwerkelijke invloed op het veiligheidsbeleid aan de hand van concrete voorbeelden: welke visie heeft de overhand? En: wat betekent dit voor de positie van (welke) burgers? Uitwisseling van visies en bieden van de mogelijkheid elkaar te beïnvloeden.
Doelgroep(en)	Medewerkers van politie, justitie, reclassering, lokaal welzijnswerk, maatschappelijk werk, winkeliers, bewoners en gemeenteambtenaren.
Producten	Essay en 8 expertmeetings in verschillende politiedistricten, conferentie
Geplande dagen 2006	35
Looptijd	2006
Samenwerking	Samenwerking wordt gezocht met de te kiezen politiedistricten

Ogen en oren in de buurt	
Omschrijving	Burgers zetten zich in voor veiligheid in de buurt, op hun sportvereniging et cetera, door signalen op te vangen en door te geven aan politie, gemeente en andere instellingen. Na een inventarisatie van good practices in Brabant worden twee pilots ontwikkeld. Centrale vraag in de pilots: hoe zou je signalering hier kunnen organiseren?
Doel van project	Het ontwikkelen en uitzetten van een methodiek om signalen met betrekking tot onveiligheid op te vangen en te delen met elkaar en met de professionele instellingen.
Doelgroep(en)	Sportverenigingen, winkeliers(verenigingen), bewonersorganisaties, politie, welzijnswerk, jongeren
Producten	Publicatie met good practices en beschrijving van de leerpunten uit de pilots
Geplande dagen 2006	35
Looptijd	1 jaar in 2006
Samenwerking	Samenwerking wordt gezocht met K2 en met lokale welzijnsinstellingen, sportverenigingen en politie

Cultuur-goed-beschouwd

Culturele Atlas Brabant	
Omschrijving	Al enige tijd geleden is in Provinciale Staten gevraagd hoe de culturele kaart van Brabant er nu eigenlijk uitziet. Wat is er? Wie wordt gesubsidieerd? Met wat voor soort subsidie? En wat levert het op?
Doel van project	Inzicht verwerven in en informatie geven over de organisatie van het cultuuraanbod in Brabant. Het gaat daarmee om het in kaart brengen van de aanbodzijde van cultuur in Brabant.
Doelgroep(en)	Beleidsmakers, politici
Producten	Culturele atlas op internet met daarin een zo compleet mogelijk aanbod van instellingen en hun activiteiten.
Geplande dagen 2006	45
Looptijd	2006 e.v.
Samenwerking	Provincie Noord-Brabant, culturele instellingen in Brabant.

Brabant cultuurmonitor	
Omschrijving	Wat vinden Brabanders van de cultuur die aangeboden wordt? In samenwerking met provincie en gemeenten ontwikkelt het PON een Brabantse cultuurmonitor.
Doel van project	Inzicht verwerven in het gebruik en de waardering door burgers van het cultuuraanbod in Brabant.
Doelgroep(en)	Politici, beleidsmakers
Producten	Enquête, rapportage
Geplande dagen 2006	40
Looptijd	2006 e.v.
Samenwerking	Provincie Noord-Brabant, Uit in Brabant, culturele instellingen in Brabant.

Volkscultuur	
Omschrijving	Volkscultuur leeft in Brabant. Is dat zo en wat is de rol van deze volks-cultuur? Bindt het mensen, of scheidt het hen juist?
Doel van project	Onderzoek naar de beleving van volkscultuur en de invloed van deze volkscultuur op de sociale binding in Brabant.
Doelgroep(en)	Beleidsmakers, politici op het gebied van cultuurbeleid.
Producten	Rapport
Geplande dagen 2006	30
Looptijd	6 maanden
Samenwerking	CVA, diverse (volks) culturele organisaties

Islamitische cultuur in Brabant	
Omschrijving	In 2005 zijn een aantal gesprekken gevoerd met Brabantse moslims (in hun diversiteit) en is een publicatie gemaakt over de islamitische cultuur in Brabant. In 2006 wordt deze kennis verder verspreid en worden Brabantse moslims in contact gebracht met christelijke, joodse en andere Brabanders.
Doel van project	Kennis nemen van en respect verwerven voor de islamitische cultuur in Brabant in relatie tot het dagelijks leven.
Doelgroep(en)	Alle Brabantse burgers
Producten	3 ontmoetingsbijeenkomsten (in een kerk, moskee en synagoge) en presentatie van een publicatie
Geplande dagen 2006	15
Looptijd	2006
Samenwerking	Islamitische, Joodse en Christelijke organisaties

Politiek en cultuurbeleid	
Omschrijving	Ontwikkelen van nieuwe vormen van lokaal en provinciaal cultuurbeleid
Doel van project	Ontwikkelen van vernieuwende projecten in de cultuurwereld, met name gericht op de verbinding tussen cultuur, sociale cohesie en leefbaarheid.
Doelgroep(en)	Beleidsmakers en politici in het culturele veld
Producten	Rapport
Geplande dagen 2006	20
Looptijd	6 maanden
Samenwerking	Gemeenten, CVA

De Staat van Brabant

PON-jaarbeeld	
Omschrijving	Jaarlijks brengt het PON een jaarboek/jaarbeeld uit over een actueel onderwerp.
Doel van project	Met de jaarboeken of het jaarbeeld wil het PON actuele ontwikkelingen en trends op sociaal terrein signaleren en de publieke gedachtewisseling daarover stimuleren.
Doelgroep(en)	Bestuurders, beleidsmakers en burgers in Brabant
Producten	PON-jaarbeeld, bijeenkomst
Geplande dagen 2006	40
Looptijd	2006
Samenwerking	Omroep Brabant

Telos	
Omschrijving	Telos is het Brabants centrum voor duurzaamheidvraagstukken. Telos werkt aan de definitie van duurzaamheid, probeert duurzame ontwikkeling inzichtelijk en meetbaar te maken en levert een bijdrage aan duurzame ontwikkeling in de praktijk.
Doel van project	Bijdrage leveren aan kennisontwikkeling op het gebied van duurzaamheid en aan duurzame ontwikkeling in de praktijk
Doelgroep(en)	Lokale en regionale politici en ambtenaren, publiek
Producten	Bijdrage aan diverse Telos-projecten. Telos brengt een eigen werkplan uit, waarin de PON-bijdrage expliciet wordt vernoemd.
Geplande dagen 2006	75 (+ additioneel gefinancierd)
Looptijd	Permanent
Samenwerking	Provincie Noord-Brabant, Universiteit van Tilburg, Technische Universiteit Eindhoven

Sociale Atlas Brabant	
Omschrijving	Statistisch geografische database met gegevens over Brabant, op internet
Doel van project	Statistische informatie aan provincie, gemeenten en maatschappelijke instellingen aanreiken en mogelijkheden scheppen om gemeenten en regio's onderling gemakkelijk te vergelijken
Doelgroep(en)	Provincie, gemeenten, maatschappelijke organisaties, bedrijven
Producten	- www.socialeatlasbrabant.nl - nieuwsbrieven
Geplande dagen 2006	40
Looptijd	2004 t/m 2006. Bij voldoende belangstelling daarna doorlopend.
Samenwerking	ABF research Delft

Brabantpanel	
Omschrijving	Er is regelmatig behoefte aan informatie over hoe Brabanders denken over actuele onderwerpen of ontwikkelingen. Het Brabantpanel is een onderzoeksinstrument voor het houden van opiniepeilingen.
Doel van project	Periodieke peiling onder Brabantse burgers over actuele (politieke) onderwerpen
Doelgroep(en)	Brabantse burgers, Brabantse media, Brabantse politici
Producten	Brabantpanel en enkele publicaties over actuele onderwerpen
Geplande dagen 2006	60
Looptijd	Doorlopend
Samenwerking	Brabants Dagblad, Eindhovens Dagblad, BN De Stem, Universiteit van Utrecht.

Jeugdmonitor	
Omschrijving	In Brabant voeren de GGD's, de provincie Noord-Brabant en een groot aantal gemeenten periodieke onderzoeken uit naar de gezondheid en het welzijn van jongeren. Het PON ondersteunt samen met K2 deze jeugdmonitoren.
Doel van project	Inzicht verwerven in de leefsituatie van jongeren op lokaal niveau.
Doelgroep(en)	Gemeenten, provincie Noord-Brabant, instellingen voor jeugd(zorg)
Producten	Advisering over organisatie, onderzoeksmethodiek rapportage en beleidsimplicaties
Geplande dagen 2006	25
Looptijd	Doorlopend
Samenwerking	GGD's, de provincie Noord-Brabant, een groot aantal gemeenten, K2

Actualisering sociaal rapport Brabant	
Omschrijving	In 2004 heeft het PON voor de provincie Noord-Brabant een sociaal rapport gemaakt. In 2006 wordt dit sociaal rapport geactualiseerd.
Doel van project	Nagaan wat de huidige stand van zaken is van de in het sociaal rapport 2004 genoemde ontwikkelingen. Deze actuele stand van zaken wordt gecommuniceerd met belangrijke partijen in het Brabantse sociale domein.
Doelgroep(en)	Gemeenten en maatschappelijke organisaties in Brabant.
Producten	Sociaal Rapport Brabant 2006
Geplande dagen 2006	40
Looptijd	2006
Samenwerking	IPO, andere provincies

Bijdrage aan het sociaal en cultureel plan Brabant	
Omschrijving	De provincie Noord-Brabant werkt aan de ontwikkeling van een sociaal en cultureel plan in relatie tot het sociaal rapport. Het PON levert een bijdrage aan dit sociaal en cultureel plan.
Doel van project	Het streven naar het met gemeenten ingezette gezamenlijk (beleidmatig) ontwikkelen van het sociale domein in Brabant. Door een gezamenlijk plan (kader) is beter afstemming mogelijk en kan een hoger maatschappelijk rendement worden verkregen.
Doelgroep(en)	Gemeenten en maatschappelijke organisaties in Brabant
Producten	Nog niet bekend
Geplande dagen 2006	40
Looptijd	2006
Samenwerking	Gemeenten, maatschappelijke organisaties

De 'Staat' van Brabantse gemeenten 2006	
Omschrijving	In 2005 heeft het PON voor de landelijke vereniging van gemeente-secretarissen (VGS) een instrument gemaakt om 'de Staat' van Gemeenten op te maken en om de prestaties van gemeenten onderling te vergelijken. De provincie Noord-Brabant heeft dit project gefinancierd in het kader van het PON flexibel volume om een landelijke bijdrage aan bestuurlijke vernieuwing te leveren. Het PON wil samen met de Vereniging van Brabantse Gemeenten (VBG) en de provincie Noord-Brabant, de Staat van de Gemeente afnemen bij alle 68 Brabantse gemeenten.
Doel van project	Inzicht op hoofdlijnen verwerven in het functioneren van alle Brabantse gemeenten, met behulp van het landelijke instrument 'De Staat van de Gemeente'. Dit inzicht levert gespreksstof op over mogelijke aandachtspunten ter verbetering door gemeenten zelf.
Doelgroep(en)	Alle Brabantse gemeenten, provincie Noord-Brabant.
Producten	Website met openbare publicatie van de Staat van alle 68 Brabantse gemeenten. Zie als voorbeeld www.staatvande gemeente.nl
Geplande dagen 2006	40
Looptijd	Geheel 2006
Samenwerking	Gemeenten, provincie Noord-Brabant

Brabantbalie	
Omschrijving	Het PON participeert in de Brabantbalie, het platform voor discussie in Brabant.
Doel van project	Bijdragen aan diverse vormen van maatschappelijk debat over actuele (sociale) kwesties.
Doelgroep(en)	Brabantse burgers, politici, beleidsmakers, bestuurders van maatschappelijke organisaties.
Producten	Bijdrage aan een aantal debatten
Geplande dagen 2006	15
Looptijd	2006
Samenwerking	Prisma Brabant, BOZ, Palet en DenD

Overige projecten

Secretariaat BKO	
Omschrijving	Voeren van het secretariaat en daaraan gekoppelde activiteiten
Doel van project	Kennis verzamelen en verspreiden over ontwikkelingen in wetenschap en praktijk van ouderen en ouderenbeleid.
Doelgroep(en)	Provincie Noord-Brabant, maatschappelijke organisaties op het terrein van ouderen en ouderenbeleid.
Producten	Rapporten, adviezen, innovatie-initiatieven
Geplande dagen 2006	180
Looptijd	2006
Samenwerking	Diversen, zowel op provinciaal als nationaal niveau

Secretariaat SWOB	
Omschrijving	Voeren van het secretariaat van het overleg van onderzoeksafdelingen van B5- en M5-gemeenten
Doel van project	Afstemming en standaardisatie van sociaal-wetenschappelijk onderzoek en overheden in Brabant
Doelgroep(en)	Onderzoeksafdelingen van de M5-en B5-gemeenten
Producten	4 keer per jaar overleg
Geplande dagen 2006	5
Looptijd	Doorlopend
Samenwerking	Onderzoeksafdelingen van de M5- en B5-gemeenten

Participatie academische werkplaats jeugdzorg	
Omschrijving	Het PON vormt samen met K2 en Tranzo en het jeugdzorgberaad de academische werkplaats jeugdzorg. In dit beraad worden initiatieven genomen ten aanzien van voor de Brabantse jeugdzorg noodzakelijk onderzoek.
Doel van project	Initiëren van onderzoek dat noodzakelijk en praktisch bruikbaar is voor de Brabantse jeugdzorg. Nadruk ligt daarbij op actieve betrokkenheid van jeugdzorginstellingen.
Doelgroep(en)	Jeugdzorginstellingen, gemeenten, beleidsmakers, politici op het terrein van jeugdbeleid.
Producten	Onderzoeksvoorstellen, initiatie van nieuw onderzoek
Geplande dagen 2006	10
Looptijd	permanent
Samenwerking	Provincie Noord-Brabant, K2, Tranzo (Universiteit van Tilburg)

Serviceverlening	
Omschrijving	Medewerkers van het PON verlenen jaarlijks kortdurende service aan lokale overheden, instellingen en andere maatschappelijke initiatieven
Doel van project	Service verlenen aan overheden, maatschappelijke instellingen en, in mindere mate, aan burgers
Doelgroep(en)	Overheden, maatschappelijke instellingen en, in mindere mate, burgers
Producten	Advisering in diverse vormen
Geplande dagen 2006	75
Looptijd	Doorlopend
Samenwerking	Overheden, maatschappelijke instellingen en burgers